

איך ידעו הבדווים להופיע עם גמליהם בדיוק בזמן ובדיוק במקום... שהוסכם עליו?

הנאקה שלו ובזרזם את הגמלים לפרוע ברכ לקראת העמסת הציד היית יכול לשמוע טון של בקשה או חתנצלות על שהוא מטריח את הגמל ממנוחתו. הגמלים עמוסים בציד כבד, גבות ה- חוקרים עמוסים בתרמילים, והמכוניות שבות אל הקטע בנחל בו נפגוש אותן בעוד שלושה ימים. ג'בל בידא נמצא ממזרח לפרשת המים של דרום סיני ושייך לתחום שחון, בו מעטים הגשמים. אולם הרום שלו — 1755 מ' — נסך בנו תקווה כי נמצא בו צמחיה של ממש. ככל שההרים גבו- הים הם גורמים לעננים מרובים יותר

מאת אבינום דין

בוהל, בעקבות צמחי סיני

ועל המל

באוהל של הבדווית הזקנה ושלוש בנותיה

להתרומם מעליהם ובסופו של דבר לת- רום ליותר לחות לקרקעות השונות של מורדות ההר. הגענו אל אלת חניג'ק הראשונה וגם היא: כמו עייפה מהחום והיובש שבמקום, וקטנת מימדים. הרעיון לחסות בצילה למטרות ארוחת צהרים — נגנו. ישבנו בצל אחד מסלעי חניג'ק, ותכננו את הטיפוס אל הפיסגה. החלטנו שאנו מת- פצלים ועולים משני צדדים. בראש ה- מטפסים הלך קופיש והבחור בשם אבי הלך במסלול נפרד. אבי סיכם עם קו- פיש היכן ייפגשו במהלך הדרך. עלינו על כיפת הסלע העגולה. הגענו אל האוכף בהר בו נדברו קופיש ואני להי- פגש, והבחור — איננו! השמש הלכה ושקעה והקור הלך וגבר. החלטנו לרדת לחגיה שלנו ואילו קופיש נשאר עם בדווי אחד על ההר, ששאינו מכשיר

בוואדי נאצב „פינת ואדי בידא“, און „ליד הרותם הגדול השלישי שמעל ה- מצוק הידוע שבוואדי ג'בע“. הרחורי על הפלא הבדווי נקטעו ב- פקודותיהם הקצובות של קופיש לחוקרי האוניברסיטה ושל אום-ברק לבדווים. אנו תורדנו את ציוד המחקר וציוד השינת מחמכוניות והבדווים החלו לתכנן את ההעמסה על „ספינות המדבר“ — על הגמלים והנאקות. חיינו של הבדווי קשורים באופן הדוק לחיי הגמל או

מדבריו של אום-ברק מוסה, מורה דר- כנו המופלא בדרכי סיני, למדנו כי כדאי לתקור את הצמחים הגדלים בהר המכונה „ג'בל בידא“ במעלה ואדי נאצב. שמו נגזר מהמלה „אביאד“ — „לבן“, מפני שסלעיו החלקים הם לבנים. „קופיש“ (הלוא הוא פרופסור נפתלי תדמור ז"ל) אירגן סיור מקיף ויסודי של חוקרי צמחים גיאולוגים וזואולוגים, והסתייע בגמלים שאירגן אום-ברק. ביום קיץ אחד הגענו ברכבנו אל ערוץ צדדי של ואדי נאצב ונסענו עד מקום בו הרכב לא היה מסוגל להתקדם. לא חלפו חמש דקות, לפני שהספקנו להסתכל ימינה ושמאלה, והנה מופיעים מתוך המדבר הצחיח עשרת הגמלים עם נוהגיהם זאום-ברק בראשם. אמנם ידעתי כי קופיש קבע איתם שנגיע למקום זה, אך הפלא של הבדווי המופיע מתוך המדבר הריק וניצב מולך בדיוק במקום המתוכנן, ימשיך כנראה לקסום לי. יתכן שאם הייתי מקדיש תקופת-מה מחיי לחיות כבדווי, הייתי רואה את הדברים בצורה נכונה יותר: כשם שאני נפגש עם חבר ליד הכניסה הראשית למוזיאון או ברחוב יפו פוגש בן-יהודה, כך הוא נפגש עם חברי

„הארץ שלנו“ חוברת 29, תשמ"ד
20-3-1984

דבר אבי הגיע למסקנה שעבר דרך ארוכה מדי וכשהגיע אל אוהל ולידו בדווית זקנה, שאל אותה אם ראתה הולכי רגל או גמלים וזו אמרה לו כי לא ראתה דבר.

היא הציעה לו להיכנס לאוהל והוא שמח על ההזמנה. כאן התיישב לו על קרקע הנחל החצויה, התבשם בריח עשן גללי העצים, ישב בשקט וחיכה לבאות. השמש ירדה והנה הגיעו בנותיה של הבדווית הזקנה והשטח הקטן של האוהל חולק לשני חלקים: בצד אחד „עורת נשים” בו ישבו מתבוננות בדווית זקנה ושלוש בנותיה, ובצד השני — אבי. קשה לחשוב על כל המחשבות שעלו בראשם של כל יושבי אותו אוהל במשך השעתיים של הבילוי המשותף, אך בי סופו של דבר הבדווי שירד לסייר במורד הוואדי הגיע אל האוהל והשמחה היתה מרובה.

***

למחרת התחלנו לייבש את שפעת ה־ צמחים שאספנו בעליה לגיבל בידא ועד שנארו הציוד על גבי הגמלים כבר יצאנו לדרך כאשר אף חוקר כבר לא הלך לבדו. השלל הבוטני שהיה לנו מן ה־ הר היה רשימת צמחים מלאה של ה־ איזור, כמה עשרות צמחים מיובשים אשר שלושה מהם לא נאספו קודם לכן בסיני.

אוי־ברק: ויין אינתה (היכן אתה)?
 רתימה: הון (כאן).
 ברגע זה פרצה לתוך רשת הקשר שאנת צחוק של כל היושבים בוואדי ומצפים במתיחות להשתלשלות העניינים. אז הבין רתימה שאין זה מספיק לומר „כאן” — וכשנדם הצחוק חזר רתימה ואמר: „נחנא הון. על שרפה בין בדויתן (אנחנו כאן על האוכף בין שתי פסגותיו של גיבל בידא).”

הירח עלה והחל הטיפוס של אנשי המדבר כאשר הירח מאיר את פסגות הגבעות המבודדות.

לאחר כרבע שעה נשמעה שעטת פרי־ סות גמל והבדווי שרכב במורד הנחל חזר וסיפר סיפור שהתקשינו מעט לה־ בינו. קלטנו ממנו כמה מילים שנראו לנו מכולבלות, בדבר זקנה ואוהל, ואת העיקר — אבי בדרך אלינו ועוד מעט יגיע. הודענו על כך במכשיר הקשר לקופי־ש ולקבוצת המחפשים. כולם חזרו למקום הריכוז שלנו. הבדווים העלו אז במדורתם, ובינתיים הגיע גם אבי.

לאור המדורה התברר מה קרה. אבי הגיע אל האוכף הרבה לפנינו, וכמובן — לא מצא שם זכר וסימן לקבוצת, כי זו הרי עוד לא הגיעה למקום. אז ירד אל עבר ואדי נאצב — ולא מצא את הגמלים. אבי ניסה למצוא אותנו בקיוון בו חשב שאנו הולכים, אך אנחנו חיינו בדיוק מהצד השני. בסופו של

קשר ושלוש מיניות. התחלנו לרדת אל עבר מקום חניית הגמלים, מהלך שעה. הקור הבריא אותנו למטה מהר יותר וגם הרצון להספיק לרדת בעוד אור עשה את שלו.

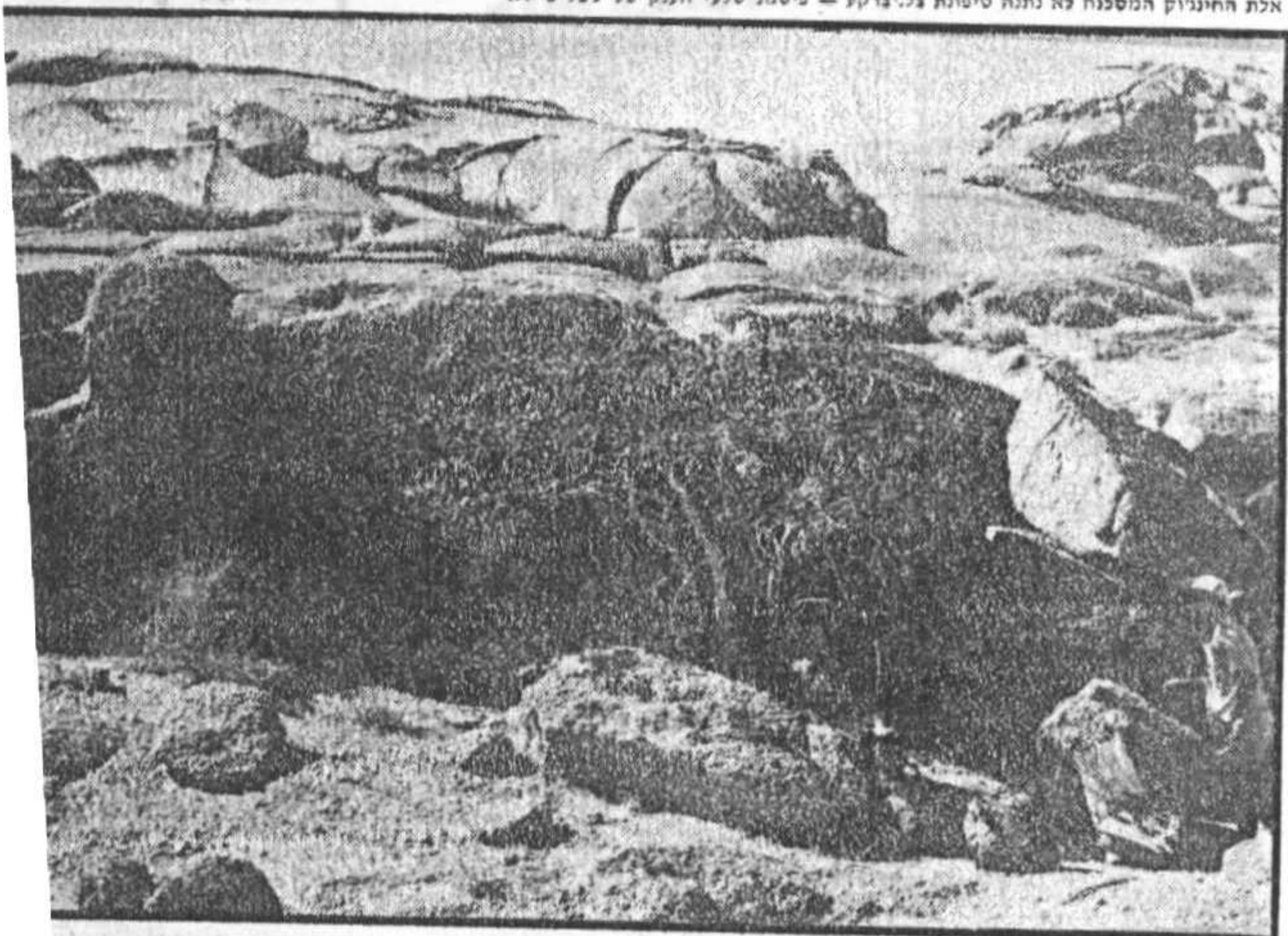
כשהגענו למטה, למחנה הזמני, התברר כי אבי לא הגיע גם לשם. התחלנו לדאוג ברצינות: אולי הוא שוכב עם רגל שבורה למרגלות מצוק כלשהו? או־ לוי נחש הכיש אותו?

הדמיונות של כל אחד צמחו ופרחו בשקט. מדי כמה דקות נשמע קולו של קופי־ש במכשיר הקשר. הוא מסר שה־ טמפרטורות יורדות, והבחור לא נראה.

התייעצנו עם הבדווים מה לעשות ו־ הלכתי והתגבשה תוכנית פעולה. או־ ברק שלח בדווי אחד רכוב על גמל במעלה ואדי נאצב ושני יצא על גמלו במורד הנחל. קבוצת בדווים התארגנה לעליה אל גיבל בידא ומועד היציאה נקבע לשעת עליית הירח.

בינתיים רצינו לדעת היכן בדיוק גמי צאים כרגע קופי־ש והבדווי שאיתו, כדי שחוליית המחפשים אכן תגיע אליהם. קופי־ש הציע: „ניתן לרתימה, הבדווי שאיתי, לטווח עם או־ברק במכשיר קשר ולהסביר לו בדיוק היכן אנחנו.” וכך נשמעה השחת במכשיר הקשר: או־ברק: יה רתימה! רתימה: איוות (כן).

אלת החינוך המסכנה לא נתנה טיפונת צל. ברקע — מיטת סלעי הענק של גיבל בידא

„הארץ שלנו” חוברת 29, תשמ״ד